

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:  
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenként négyszer s. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.  
A 6. évfolyma 3. 4. o. 6. Hirdetési ár: négyhados sorot először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr bányadíj. Hirdetése a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:  
Középútsza, STEIN J. könyvkereskedése.

M. Váradhely, oct. 24-kén 1861.

(D) Hajdan a görög areopagok a Mars tetőn, és a portikusok alatt gyakorolván, a legfőbb bírói hatalmat tribunáljok előtt a szép Phryne jelent meg azon bűnért, hogy magát a bölcsesség isten asszonyának adta ki. A szép hölgy a forum előtt fitogtatni kezdte női kezeit, és Athene vénei szédelegni kezdetek az isteni szépség előtt, s nem voltak képesek halál-ítéletet hozni. Ez döntő okul szolgált arra, hogy ez után az areopag ülései sötétben tartassanak, hogy sem a szép arc, sem az ingerlő termékek el ne szédítsék a bírakat.

Ausztriában is a mult év oct. 20-kán egy igazságosabb szózat állított egy areopagot, mely a véres despotismus, és a vádlott alkotmányosság felett ítéletet hozzon. És im ez utóbbi mint a bájoló Phryne jelent meg az igazság széke előtt, s mi csoda, ha a volt miniszterumból egy gróf Thun, az állam tanácsból egy Clam Martinicz, Smolka, Rieger s mások, és a nézők nagy tábora, a wiedenai választókerület s több tartományok elbájlolva lőnek az alkotmány isten asszonyának kezei által?

Bájoló voltál te isteni anyánk népiünk ezeréves alkotmánya! homlokodon a meggyőző igazság csillaga fénylett, vérted a királyi esküvel szentesített kötések, melyeket emberi felfogás és isteni törvények szerint megszegni senkinek sem szabad a ki anyától született! Hozzáragaszkodtunk mi, s életünk, vagyonunk csekély áldozat a te védelmedre, mert hitünk vagy, és a hit soha sem rettegett a martyrkoszorútól.

És im látták a hatalom polczán ülők, hogy az alkotmányos élet kezei kezdik szédíteni a rideg areopagot is; kezdetékké aláeresztgetni az elsötétítő függönyöket, melyeket october 20-ikán a királynak egy nagy gondolatja föllebbentett; és im sötétedik a láthatár, a király nagy eszméje kezd elenyészni. Még csak néhány lépés, és Ausztria sorsa felett az absolutismus sötétségében fognak tovább tanácskozni, hogy a szép szabadságot elítélhessék.

Jöjjön a minek jönnie kell; talán jaj lesz a népeknek, kik istentől, őseiktől, és királyaiktól nyert szent tulajdonukhoz ragaszkodtak, de vajjon lesz-e boldogabb sorsa azoknak, kik e szent tulajdonok szentségét lábaikkal fogják tapodni?

Nem tudunk példát arra, hogy jogaiból kiforgatott nép felett lett volna valaha valakinek csön-des és tartós uralkodása.

Mi az újabb-újabb osztrák miniszterekben napokint sajnosan ismerjük fel hazai alkotmányunk nagyobb-nagyobb ellenségeit, mi pedig annál csodálatra méltóbb, mert nem nagy politikai belátás kell annak felfogására, hogy e földterületen, mely a Lajthán túl és innen elterül, Ausztriának és Magyarországnak nagy és közös hivatása van, s sajnos, hogy a magyar nemzetnek e hivatásról tisztá felfogásával csaknem minden században az osztrák kabinetek durván visszaéltek, és a dolgot oda juttatták, hogy mi egy nagy állitással, ők egy nagy tagadással válvá egymást folyvást gyöngítettük, s talán elékezítettünk a százados keserűséggel egy nagy harcot, mely ugy Ausztriának mint Magyarországnak megsemmisülésével fog bevégezödni!

Isten örizzen e baljóslat teljesülésétől, de az idők sebesen érlelik az eseményeket, melyek Magyarország és Ausztria közös hivatására intének, s melynek lehetősége csak e két belső erő anarconismusának megszüntével, s a kölcsönös jó akaratbani meggyőződés általi egyetértéssel állhat elé.

Ide pedig soha el nem juthatunk az absolutismus sötéte mellett, ide az igazság vezérfáklyája szükségeltetik.

Nagy volt az uralkodó gondolatja, midőn trónja erejének s biztonságának ujja születését tartományai és országai szabadságában helyeztette, de nyomorult magyarázatot adtak a miniszter urak e nagy gondolatnak akkor, a midőn egy évezredek szent emlékei által praescribált alkotmányosságot akartak elnyeletni Ausztria ujdon szülött alkotmányával.

A ki igazságos és adni akar annak is, a ki nek nem volt, még kevésbé veheti el attól, a ki nek volt.

Arra, hogy Ausztria és Magyarország is biztosan fennmaradjon mulhatlan szükség, hogy a mostani osztrák politika elessék. Azon irányt, melyben a külügyminiszter Schmerlinget a magyarok ellenében meglehetősen kitüntetett gyűlölet vezette, alig hiszszük alkalmasnak arra, hogy képessé tegye a birodalmat azon európai feladat megoldására, melyre a magyarral együtt hivatva van. És ez annál keservebb, mert e gyűtrő, kínzó experimentatiók folyvást gyöngítenek minket, mint Ausztriát egyiránt, és félni lehet, hogy a bekövetkező eseményeknél a kölcsönös elkeseredés nagyobb szerepet fog játszani mint a történelmi elhivatás megfontolása.

Még most nem késő, hogy a mult octoberi gondolat még határozottabb, és még tisztultabb alakban vállják vezéreszmévé, és a hazát, és a trónt az igazság nagygyá, szabaddá, boldoggá teheti. De az igazság csak az, hogy a ki békén akarja birni tulajdonát, ne rabolja el a másét.

Ausztria legyen szabad és alkotmányos, de ezért ne dulja fel Magyarország szabadságát s alkotmányát.

## Kormányzéki tanácsosok Dunka Pál, Adulian János és Lázár Sándor különvéleménye.

Nem tagadhatni, hogy az országgyűlés összehívását elrendelő legkegyelmesebb kir. leirat csaknem egész tartalma octroyalva van s mind az 1848-ki, mind az azelőtt fennállott alkotmányos, annyi biztosító okiratok és eskükkal megerősített államjogi törvényekkel ellentmondásban áll; nem lehet továbbá kétséges, hogy ily eltérés alkotmányos törvényeinktől, a miként a kormányzék többségétől meghatározott föltérjesztésben kimerítőleg elő van adva, a haza népességének alkotmányosan érző és gondolkodó minden osztályánál, nyelv- és nemzetiség-különbség nélkül s általában az egész országban a legnagyobb ellenszenvet költi, annyira, hogy nagyon valószínű, hogy ő Felségének valóban atyai és legmagasb szándéka, a különböző nemzetiségeket boldog jövőnek vinni elébe s a dynastia legmagasb trónját a fenyegető veszélyek ellen megerősíteni, nem csak meghusztatják, sőt új bonyodalmakba kerekedhetünk, a melyek az ingerült kedélyeket nem egységre, hanem a haza és összes birodalom kárára csak nagyobb ingerültségre vezethetik.

Enek bizonyosságul szolgál nemcsak a lefolyt évtized, de a legújabb idők tapasztalata is, mert kétséget nem tűrő igazság, az hogy új alkotmány, a mely képes legyen a haza különböző nemzetiségeinek igazságos és méltányos igényeit kielégíteni s megnyugtanni, csak akkor számíthat tartósságra, ha az minden nemzetiségnek geniusával, a haza százados törvényeivel és alkotmányával összhangba hozatik; végül nem tagadhatni, hogy az ország fennálló törvényei szerint a kir. kormányzéknek hivatása, sőt kötelessége a haza alkotmányos törvényeit védelmezni, s azon legmagasb rendeletek ellen, a melyek meggyőződés szerint e törvényekkel ellentmondásban állnak, éppoly gyakran hű és legalázatosabb hódolattal óvást tenni, s urunk ő Felségét a haza törvényeire figyelmeztetni; ez okból alólírtak is, mint a kormányzék tagjai, hivatásuknak és kötelességüknek tartják, a kormányzék által hozott határozatot, a mennyiben ez az alkotmányos és pozitív törvények kifolyása, maggyőződésük és letett hivatali esküjük szerint pártolni és ahhoz csatlakozni. Ezzel tartoznak saját román nemzetükkel szemben is, minthogy föl kell tennünk, hogy a román nemzet sem ohajthat octroyált törvényeket, a melyek hazánk államjogi törvényeinek alapszlopait feldöntve és megsemmisítve egyszersmind az alkotmányos szabadságot és függetlenséget tönkre teszik; ellenkezőleg, meggyőződésünk, hogy nemzetünk, a haza alkotmányos függetlenségének, mint legfőbb jónak minden más érdekek alárendelve, a fennállt alkotmányt magától elvetni s csak annak romjait alkalmazni magára éppenséggel nem akarja, sőt azon tagadhatlan igazságnak hódol, hogy alkotmányos uton hozott, kétoldalú szerződéseken alapuló törvények semmi más uton, csak az országgyűlések által, egyetértve urunk ő Felségével, változtathatók s helyükbe más törvények csak így hozhatók és léptethetők életbe, megemlékezvén a szabályról: cum omnia incerta sint, dum a lege receditur.

De a t. kormányzék határozatának azon részéhez, miszerint az országgyűlés összehívásának kihirdetése és a regalistik névjegyzékének föltérjesztése azon ideig elhalasztatik, a mig ez előterjesztésre ő Felsége legkegyelmeseb válasza megérkezik, nem csatlakozhatunk azon okból, mert ez ügyben már egyszer folyamodtunk ő Felségéhez, a nélkül, hogy oly szerencsések lettünk volna, hogy legmagasb választ nyerjünk, a mi igénytelen nézetünk szerint elutasító válasznak vehető s csak annak szolgálhat bizonyítványul, hogy ő Felsége nem ohajt eltérni kimondott akaratától. Legalázatosabb nézetünk szerint tehát más tündöklő, nincs mint a haza alkotmányos törvényei és ő Felségének tartozó engedelmisségünk iránt kettős kötelességünknek engedni, midőn hű alattvalói őszinteséggel és nyíltsággal meggyőződésünket kimondva, ő Felsége atyai kegyességéhez folyamodunk s az alkotmányos függetlenséget biztosító törvények megsértésének eltávolításaért esedezünk, de egyszersmind azon öntudattal, hogy kötelességünknek engedve, ezt azzal bizonyítjuk be, hogy ő Fel-

sége parancsát a föltünk ajánlt módon végrehajtjuk. Alázatos ellenvéleményünk rövid tartalma tehát oda megy ki, hogy e felszólamlás által az országgyűlés összehívására szükséges lépések ne halasztassanak el, hanem a regalistik kívánt névjegyzékét legf. kinevezés végett föltérjesztve, az országgyűlés összehívását egyszersmind azon okból kihirdessük, hogy az országnak is alkalma nyíljék, annyi egymással ellenkező, de mindig nevében mondott egyéni nézetek mellett kívánságait legmagasb uralkodójával szemben magának is elmondhatni. Kolozsvárt, oct. 3-án 1861.

## Schmidt Konrád kir. kormányzéki tanácsos ellenvéleménye.

Az erdélyi országgyűlés összehívása ellen s a királyi összehívó leirathat javasolt képviselőt kihirdetése ellen szerkesztett felirattal és az abban felhívott indokkal egyáltalában nem értek egyet. Az eziránti többégi határozat részint az 1848-ki tulzárnyalt képviselői rendszerre, részint az országnak régebbi alkotmányos törvényeire támaszkodik. Miután azonban a 1848-ki év rendszere a forradalom által tönkrement és az erre következő 12 évi önkényszerű kormányzás alkotmányos jogfolytonosságunkat szétszaggatta; részünk nem marad egyéb választás, mint az, hogy vagy az 1860 oct. 20-ki császári diplomához csatlakozzunk vagy az absolutismus visszaterjünk. Így állván előttem a kérdés, nem kétkedem aziránt, hogy mire kellések magamat elhatározni. Én teljes bizalommal ragaszkodom ama diplomához, mely az alkotmányos szabadságot nemcsak Magyarország és Erdély, hanem az osztrák birodalom minden tartományaira nézve megalapítja és valóítja; ragaszkodom azon diplomához, mely egyes koronaországok önállóságát és saját viszonyait az oszbirodalom közös érdekeivel és a koronaországok eloszthatlan és el nem különíthető kapcsolatában gyökerező elutasíthatlan alkotmányos uton összhangzába hozza és az jogegyenlőség alapelvét nem csak egyes állampolgároknak, hanem minden nemzetiségekre, hitfelekezetekre is néposztályokra minden különbség nélkül kiterjeszti. Ezen diplomával szemben nem lehet a kir. főkörmányszék feladata hazánk alkotmányos átalakulását merő negatív által akadályozni, ezen átalakulást minden lehető tevékenység és eréllyel előmozdítani. Nézetem szerint nincs alkotmányosabb és alkalmasabb eszköz, hazánk ügyeit rendezni és a majd mindezt felmerülő anarchiát meggátolni, mint éppen az, ha az országgyűlés összehívatik; mert ha sikerülne az országgyűlésnek megoldani a kir. propositiókban elbűtölt feladatokat, biztos ántegedhetjük magunkat azon reménynek, hogy el lesz érve a különböző nemzetiségek részben egymással ellenkező érdekeinek kiegyenlítése és ezek jogos igényeinek és követeléseinek kiegyenlítése által hazánkban a rend és nyugalom állandólag visszaálltva és megszilárdítva lesz.

A fennebbi okoknál fogva teljes meggyőződéssel arra szavazok, hogy az országgyűlés összehívása iránt kibocsátott királyi leirat kihirdetessék. Kolozsvár, oct. 3-án, 1861.

## A magyar kir. udv. kancellária körlevele a főispánokhoz az ujoncozás tárgyában.

Méltóságos főispán ur!  
A mint méltóságod előtt is ismeretes, ő cs. s ap. kir. Felségének mult évi oct. 20 dik napjáról kelt legfelsőbb határozatai szerint az egész birodalom közös érdekeire vonatkozó katonai és adói ügyek azon tárgyak közé soroztattak, melyekre nézve a törvényhozás további intézkedéseig az eddigi fennállott rendszabályok érvényben tartandók. Miután ennek folytán ő cs. s apost. kir. Felségének a legközelebbi rendes katonaujonczok kiállítására iránt legmagasabb parancsa hozzám leérkezett, és ezen ügynek sikeres és igazságos végrehajtásában a vármegyéknek, és különösen a főispánoknak közremunkálása, — mely a fentemlített legfelsőbb határozatok szerint meg sem is tagadható, nélkülözhetlen volna: felszólítom méltóságodot, szíveskedjék a forduló postával határozottan nyilatkozni az iránt, vajjon minő kilátása vagyon méltóságodnak a kormányzására bizott vármegyében ezen ujoncozásnak a megyei tisztviselő által végrehajtása iránt, és azon esetre, ha a vármegye a segédkezeket megtagadná, mennyire számolhat ő cs. s apost. kir. Felsége méltóságod készségében az iránt, hogy az ujonczoknak kiállítását tetteleg elő fogja segíteni, és különösen minő lépéseket szándékozik méltóságod ez iránt a célznak elérésére mind tervezni, mind pedig végre is hajtani.

Ez alkalommal el nem mulaszthatom méltóságod figyelmét egyszersmind arra felhívni, hogy az adónak katonai erőhatalommal való behajtása, a mint ezt méltóságod is belátandja, állandóul nem tarthat; ezen visszás helyzetnek megszüntetése azonban szintén csak a vármegyék és főispánok közremunkálása által eszközölhető.

Felszólítom tehát méltóságodot, miszerint fentemlített nyilatkozatát az e részbeni célznak elérésére méltóságod és a kormányzására bizott vármegye részéről várható közreműködő lépésekre is kiterjeszteni szíveskedjék.

Méltóságodnak  
Bécsben 1861. Mindszent hó 18.  
Gróf Forgách Antal.

Türrné a magyar hölgyekhez.  
Azon aranyos magyar-fűkötőt, melyet lelkes magyar hölgyek Bonapart-Wiese Adeline számára küldtek, a

abornok lelkes neje a következő — franczia nyelven írt — orokkal köszönte meg:

Hölgyeim!

A rokonszenv azon jele, melyet önöktől kaptam, melegen hatá meg szívemet. Ezer köszönet érte!

Mintán a szabadság egyik leglángolóbb védőjének ne-jévé lettem, szívem által magyar nővé is váltam oszt-va önök vágyait és reményeit.

A tábornok Olaszország függetlenségéért ontva véré, még jobban megerősíté a köteleket azon két nemzet kö-zött, melyeket hasonló szenvedések próbáltak meg, s melyek együtt remélik, hogy ugyanazon újjászületés által fognak megjutalmaztatni.

Anyám által oly családhoz tartozva, melynek feje a nemzetiségi ügyeket pártolja, s a szabadság és független-ség egyik bajnokának nevét viselve, büszke vagyok rá, hogy egy oly nemes haza fogadott leánya lehettek, s óhaj-tásaim az önökéhez csatlakoznak, hogy vajha e martyr-jaink vérével öntözött föld felett nem sokára új korszak de-rüljön.

Köszönet! Fogadják önök tőlem a hála érzetének ki-fejezését oly szívesen, mint én vagyok önöknek, hölgyeim őszinte barátjükk és testvérük  
Türr Adeline.

## Szózat Magyar- és Erdélyország összes lakosságához a budai magyar nép-színház ügyében.

„Hazafiság a nemzetiségnek.“

Hogy a budai magyar népszínház — habár eddig csak részben elkészülve és felszerelve, — a magasztos cél és magában e népszínház jövőjében rejlik nagy eszmét: a ha-zafias érzelmű lakosság magyarosítását, és a nemzeti mive-lődésnek népies irányban terjesztését hováhamarabb meg-közelíthesse és valósíthassa; mindenképp azt alapjában kell megerősíteni és annak jövőjét biztosítani.

Mint hogy ez intézet eddig is a két testvérbaza összes lakosságának áldozatfiliereiből kelt ki a semmiségből, annak jövőre biztosítása is egyedül csak az összes nemzet ál-do-zatkésztségétől remélhető.

A színház folyó évi szeptember 14-kén közlekedés közt a testvérváros és vidék nagy számmal egybegyűlt kö-zönsége előtt megnyílt, s így sokan azon hitben élnek, hogy az épület elkészült, a cél el van érve, s egyéb teendő nincs, mint annak számos látogatás általi pártolása. — Minthogy azonban korántsem gyűlt be annyi alap, a mennyi szük-ség-es arra, hogy egy intézet, melynek oly nagy fennértékű cél-t kell kiküzdnie, jövőjének biztosan élbe is nézhessen; még több hazafiai adakozásra van szükség.

Ugyanis a napi jövedelmek a színházi személyzet illő fizetésére, a színpad belső berendezésére s arra fordítandók, hogy mindig újabb és újabb darabok színre kerülése s kellő kiállításra által az annyira szükséges változatosság elérhető legyen.

Reménye horgonyát elejétől fogva a nemzet nagylel-kütségbe és adakozási készségébe helyezvén, — pillanatig sem kételkedik a bizottmány, hogy nemcsak a kölcsönkelt felvett összegek pótlására, hanem a nemzeti nagy mű töké-letés befejezésére meg szükséges összegek is a még künn-lévő 3000 gyűjtőív után beérkezni fognak, mert a nemzet azokat, kik ily a nemzet összes javára célzó szent ügy-ben hozzáfordultak, el nem hagyta soha.

Felkérlek tehát ujjal minden ívtartó, hogy a még künnlévő ívet bármily csekély áldozatfilierekkal is, melyek akár adakozás útján, akár egyesek buzdító s jó akaratu el-járása által rendezett műkedvelői előadások, hangversenye-k, bálók, zeneestélyek sat. rendezése által begyűlnek, a már többször említett három helyre: ugyanis: Áldásy Antal bu-davárosi főkapitány és bizottmányi elnök főkapitányi hiva-talába, Lippert József hités ügyvéd és bizottmányi titkár Pest, Lipótváros, Nádor-utcai 3. sz. alatti ügyvéd-irodájá-ba, és Fésüs György bizottmányi tag Pest, Lipótváros, fűt 34/14. sz. alatti lakására beiktudni ne terheltesse.

Kelt Budán, 1861. oct. 12 kén. Áldásy Antal s. k. bi-zottmányi elnök. Kunhegyi Kamill s. k. bizottmányi tag. Fésüs György s. k. bizottm. tag. Lippert József titkár.

**Adakozás.** — E folyó év jul. 25-ik napján tartott közssinatunk üléséből kibocsátott felszólítás következtében, a szomszéd Oláhországban kedves testvérünk Czelder Márton által megindított missió elősegítésére, ezen görgényi ref. egyházmegye kebelében összegyűlt segély főtiszteletű püspök Bodola Sámuel urhoz e mai napról általam beküldet-vén, az arról szóló kimutatást és a testileileg vagy egyen-ként adakozók névsorát ezenem nyilvánosságra juttatni kö-telességemnek tartom. Adakozók nevei: D. széplaki egyház pénztárából 1 ft 30 kr, n. erceisi egyház pénztára 30 kr, Sárkány Dániel 50 kr, Gőnczi Mihály 50 kr, Bartha Pál 30 kr, Nagy János 10 kr, k. fülpesi egyház tagjaitól összesen 4 ft, magyarói egyház pénztára 4 ft, egyháztagok 1 ft, Albert János 1 ft, Peggverneki Sándor 1 ft, magyar-régi ref. egyház 1 ft, Szegvár András 1 ft, Kovács Károly 1 ft, Viski Ferencz 1 ft, Eltő József 1 ft, Hegyessi száza-dos 1, Kizsmárki 34 kr, Darabont 40 kr, Árkosi Dánielné 60 kr, Hegyessi Sándor 50 kr, Ferencz Mózes 12 kr, szász-régi ref. egyház 1 ft, Dénes Péter 30 kr, Tordás Ferencz 1 ft, Harmath Imre 20 kr, Nánási András 10 kr, Szarvas Pé-ter 10 kr, Fridrich János 20 kr, Sente Ferencz 7 kr, Vég István 10 kr, Antal Dániel 10 kr. Az egyház tagoktól 1 ft. 60 kr, N. Ölyvesi egyház tagoktól 2 ft. 20 kr, Dézsi Sán-dor 1 ft, Bitai András 1 ft, Szóts Farkasné 10 kr, Szabó Mihály 20 kr, Bitai Sándor 10 kr, Szentpéteri egyház 35 kr, Márton Istvánné 1 ft, Miriszlai Lukács 1 ft, Pap An-drás 50 kr, Szacsai János 1 ft, Varró József 10 kr, Daj-bukát Kristof 20 kr, Trombitás György 10 kr, Maksai László 1 ft, Nagy Elek 1 ft, Gámán János 1 ft, Darkó La-jos 1 ft. 20 kr, Névtelen 10 kr, Tancsi egyház 1 ft, He-gyessi Rozalia 1 ft, Tekői egyház tagjaitól 3 ft. Szász An-drás 5 ft, Bőjte András 1 ft, Pókai egyház 1 ft, Egy vala-

ki 20 kr, E. S. adott 25 kr, Szotyori Miklós 20 kr, Ny. J. 10 kr, Egy más 20 kr, Csegei András 10 kr, Két valaki 8 kr, Szikszai Elek 10 kr, J. J. 10 kr, Egy valaki 80 kr, G. L. 10 kr, Jakab Simon 50 kr, Nyárádi Mihály 10 kr, Jakab János 10 kr, Egy Tolvaly 30 kr, Jakab Károlyné 20 kr, M. Bülkényi egyház 1 ft, Zsigmond Ferenc 1 ft, Kü-vér Zsigmond 1 ft, Boros Julianna 50 kr, Az egyház tag-jaitól 50 kr, Körtvéfaja egyház 1 ft, Az egyház tagjaitól 2 ft. 10 kr, Molnár József 1 ft, Kónya Sámuel 1 ft, Öry Al-bert 1 ft. 55 kr, Salamon Dávid izraelita 35 kr, Sz. had-végi egyház tagjai 30 kr, Szóts Farkas 1 ft, Sikó Lajos 2 ft, Kis László 1 ft, Toldalagi ref. egyház tagok 5 ft. 50 kr, Gernyeszegi ref. egyház tagok 2 ft, Szentkirályi János 2 ft, Máthe Károly 2 ft, János János 3 ft, Biró Lipót 2 ft, Ger-gely József 2 ft, Farkas Imréné 50 kr, összesen 89 ft. 61 kr, az az nyolczvankilenc forint és hatvanegy krajczár osz-trák becsben. Gernyeszeg oct. 15-dikén 1861.

Szentkirályi János m. k. Görgény-megyei ref. esperes.

## NYILTTÉR.

Mlgs Ugron Lázár urnak.

E lapok idei 156. számában Sz.-Udvarhelyről „Ugron Károly“ aláírással, mely név — tán szándékos vétségéből \*) — az ön helyett áll, egy mentegetődzés adatott ki; s en-nek írja bár a bévezetésben megígéri, hogy „történeti hi-sséggel s mindenképp felett igazságosan“ szól: mégis ezen il-lérettel merőben ellenkezőket teszen közzé városunkról, s en-nek előjárósága becsületét is méltatlanul megátadja. Mire nézve ezen adatok hamisságát következőleg mutatjuk ki, s végül városi előjáróságnak sértett becsülete érdekében egy felhívást intéztünk önhöz:

1) Nem igaz, hogy városunkban 800 telek volna. Mert itt házszám sincs 800; már pedig egy telken néhol egynél több, sőt némelyiken 10—15 házszám is van.

2) Nem igaz, hogy az egyesüléskor a nemesi résznek 12,000 pférjándól több volt, a polgári rész pedig adóssággal lett volna terhelve. Mert a nemesi résznek közel sem volt annyi pénze; a polgári résznek pedig ha szintén pénze ama-zónál kevesebb is, de fekvőkben, épületekben két annyi ér-tékű köztványa is volt, még pedig adósságtól mentesen.

3) Nem igaz, hogy városunk a szék lakosai által az 18<sup>90</sup>/<sub>90</sub> években a császári katonaság számára kiszolgáltattott termények árúval valamit jótalanul vett volna ki. Mert a vá-ros csak azt vette ki, a mi az általa kiszolgáltattak némi kárpótlásául, mint őt jogosan illető mennyiség, neki utalvá-nyoztatott s neki is adatott ki.

4) Nem igaz, hogy ebből a nagy rész a lakosságnak visszafizetett már két hatóság által megítéltetett volna. Mert az iránt törvényszék előtt még per sem volt mozdítva soha. Önnök pedig mint „dirigens“ királybirónak, s így az alszék elnökének, tudnia kellene, hogy ítélet csak ott ke-ltezhetik, hol törvényszéken per foly. Egyébiránt ugy látszik, hogy ön még most is nagyon ragaszkodik az osztrák perrendtartáshoz, s minden föllebbezést kizárólag végványesnek tartja a két hatóság által hozott egyforma ítéletet.

5) Nem igaz, hogy a város a kiszolgáltattott termények megértéséül kapott 15,000 forintból vette volna vörkökét. Mert ennyiből 60,000 fitra nem lehetett volna vásárolni.

6) Nem igaz, hogy ön nem tudta, miszerint a város képvis. bizottmányának tiszteletbeli tagjává volt beválasztva. Hiszen tudhatta volna legalább a „Korunk“ idei 126. szá-mából. Egyébiránt ön személyesen jelen volt mind a város szervező ügyletében, a hol a választás történt, mind a városi képviselő bizottmányának idei június 7-én tartott köz-gyűlésében, hol az eskütelre fel is vala szolítva; de az alól azon nyilatkozattal vonta ki magát, hogy már a szék-nél alkotmányos esküt tett le, s egy másodszori es-küvés felesleges.

7) Nem igaz, hogy a város-kapitányának a mászáros csekmestervei testőri viszonya lett volna főhoka annak, hogy itt a hús sokáig 18 kron méretett. Mert ezek a hús-ár sza-bályozásban legkisebb részt sem vettek; sőt éppen a szék-nek e tárgybeli biztosa Ferenczi Miklós ur s egy városi és katonai biztos által szabottat a hús ára 18 kr-ra.

8) Nem igaz, hogy Ferenczi Miklós urat a város csak elein, de később nem fogadta volna el a hús-ár szabályozási bizottmányba. Mert az első próba-vágtatásba részt vett végé a most nevezett ur; a másodikra, bár idején fel volt szó-lítva a ns szék bizost küldeni, Ferenczi ur későn jelent meg annyiban, a mennyiben a próba-marhák kivágásához már hozzá kezdettek volt; s azonnal el is távozott, hogy aztán lehessen ürügye az ön — már akkor kiforralt s a város el-zaggasztására irányzott — indítványának ferde állításokkal teljes jelentésével támogatására. És ekkor a ns szék biztosa nélkül a hús ára 14 kr-ra leszállítottat.

9) Nem igaz, hogy több tekintélyes udvarhelyi birtoko-sok vágytak volna a szék hatóságának reájok leendő kiter-jesztésére, és még nagyobb igazságtalanság azt állítani, hogy azt a városi nemesi rész nagy része kívánta volna. Mert míg az elszakadásérti folyamodványt mintegy 50-en írták alá, s ezek is legnagyobb részben tekintély nélküliek, birtoktala-nok és oly érteletlenek, miszerint elámtathattak azon balga állítással, hogy a székhézi csatlakozás által mint nemese-k több terhek alól fel fognak oldatni addig a várostól elsza-kadás ellen a volt nemesi részhez tartozóknak öt akkora többsége tett óvást; ezek képviselik pedig mind a birtokot, mind az értelmiséget, és ezeknél van a valódi hazafias ér-zület is.

10) Nem igaz, hogy ön valaha a városnak királybirója lett volna. Mert az ön királybirósága csak is az akkor kü-lön volt nemesi részre terjedhetett ki; de a város mint város a királybirónak soha nem volt alárendelve. Hanem meglehet, hogy ön cs. kir. unterbezirks-commissariuságára emlékezik, midőn a város alkotmányos jogaitól meg vala osztva.

11) Nem igaz, hogy a városnak a vámtól tetszés szerint emelnék. Mert itt még a régi vám-tariffa van használatban;

\*) Nyomdai hibából, de semmi esetre se szándékosból.

Szerk

s ha az ettől eltérő erőszakoskodók bépanaszoltatnak, városi tanácsunk rögtön elégtételt adott volna eddig is, és adand ezután is. Végezetre

12) Városunk előjáróságának becsületét mélyen sértő rágalom, hogy a magyar seregek kihúzódsakor a raktárakban maradt több ezer köböl gabonát s másféle, ezeket megérő élelmi szereket némely városi polgárok, kik a közelebbi alkot-mányos szervezők nagyobbára városi előjáróság tagjai let-tek, jótalanul elajátították volna.

Mire nézve ezenem felszólítjuk önt nyilvánosan: tessék önnök városi előjáróságnak tagjai közül megnevezni azon egyének, kiket ezen váddal terhelni célzott, és ezt reájok bizonyítani; s míg ön ezt nem teendi: addig mi önt világ előtt rágalomnak nyilvánítjuk.

Sz.-Udvarhely városa képviselő bizottmányának 1861. october 7-én tartott közgyűlése határozatából.

Kovács Domokos, tanácsos és ideiglenes főbíró. Gál Sándor, jegyző.

## KÜLÖNFÉLÉK.

— A n.-kapusi tüzesetről írják nekünk, hogy a gyu-lás f. hó 25-kén este 8 óra tájt egy kocsiának égőgyertyá-val vigyázatlan járása következtében a vendéglő szomszéd-jában egy istállóban vette kezdetét; s bár semmi szél sem fűt, a láng a majd kizárólag szalmával fedett és sűrűn épí-tett lakházak, gazdasági épületek s össze halmozott takar-mánykészletek között feltartóztatlanul harapózott odább, míg a helység nyugati része mondhatni a földdel egyenlővé lön. Az elhamvadt épületek száma 100 körül jár. A kár 70—80,000 ft. Mily erővel éghettek a tartós szárazság mi-att ékekenynyé vált anyagok, azon körülmény is eléggé mutatja, hogy a helység éjszakai részén levő hegy oldalán az avar is meggyult, s a láng a tetőig futván, a fenn levő temetőben a fejták is égtek. Harmincz család jutott koldu-batra, biztosítva csupán a vendéglői istálló levén. Paplak, iskolaház — mind porrá égtek. A szerencsétlenek közül első b. Józsi Lajos ur ő nmga törölte le, 100 o. ért ftot adván át a ref. lőkésznek kiosztás végett. Hajnalra a vi-gaszalás anyagai is megjelentek: gr. Csáki György ur és Rószia grófné egy szekér lisztet, gyalui izraelita Rosenber-ger ur kenyeret osztott szét. Az inségre jutottak számára az adakozások is szép eredménnyel folynak. Fogadják a játékony emberbarátok tövének részvétükért a szűkölködők nevében tett forró köszönetünket.

\* A marhavész kiűtése Felső-Répa, N. Sárnás és B. Hunyadon nem bizonyult bé, minél fogva remélhető, hogy a sorompónak Sárvásárnál való felállítására és a b. hunyadi hefi vásárok felfüggesztése iránti intézkedések is visszavo-natnak.

\* A „Concordia“ ezimű pesti román lap ugyan szépen felel meg czime és kifizető irányának! közelebből e lapban valaki a magyarokat „vesztett farkasoknak“ ne-vezte, Pap Jánost meg „nemzete sárkányának“ s a „ma-gyarokkal tartó monstrum“-nak. Általában azon hang, me-lyen némely román irodalmi férfiú a türelmes sajtó útján közlésezi elmékedéseit, se nem irodalmi, se nem társadal-mi hang, s a „bárbár“ magyar csak bánulni tud, hogy ezen uraknál római eredetű méltóságának érzete oly kevés be-folyást gyakorol modorukra. Az igazságot meg lehet mon-dani durvaság és dübbszködés nélkül is, a mi különben nem azt alázza meg, a ki ellen kiöntetik. Hát még ha méltat-lanul öntetik ki! Uram, nem ér az a szenvedélyeskedés semmit se.

— Hiteles kutföböl merített hír szerint — a mint az „A. C.“ írja — az osztrák minisztertanács elhatározta, hogy az erdélyi országgyűlés összehívására iránti le-iratot újabb revisio alá vegye, s azt odamódosítsa, hogy az erdélyi nép egy nagy része igényeinek megfeleljen.

— A Triestben nem rég óta megindult „Tempo“ ezimű lap bécsi levelezője a következő tényre emlékeztet: Schmerling ur állása Magyarországon ellenében sokkal nehe-zebb, mint némelyek hiszik; a februári pátns közzététele-kor belé kellett egyeznie, hogy ő felsége a magyar ügyek rendezését magának fentartsa, s így a dualismus „szente-sítve“ lön maga Schmerling által is.

\* A magyar királyi helytartó tanács erélyes felira-tát — a „P. Li.“ szerint — a magyar királyi udvari kor-látoltság ő felségének a legelőkelőbb ajánlás mellett készűl előterjesztetni.

\* Ugyanezen lap bécsi levelezője írja, hogy ezen feliratot illetőleg az udvari korlátoltságágnál mindent a leg-nagyobb titokban igyelezen tartani, s hogy várható, mi-szerint a császár visszaérkezével a legfontosabb ügyekre nézve elődött határozat pillanata következik be; az állam-miniszteriumban élénk tevékenység fejteik ki, hogy legma-gasb határozathozatal végett sok minden előterjeszthetessék. Egy hír szerint, melyért levelező nem áll jót, de a melyet magas állás és nem német államférfiai beszédek, ugyan-akkorra egy újabb nagyfontosságú kinyilatkoztatás, valami manifestum készítettik, melynek kihirdetése ő felsége visz-szatérte után történjék. Ezen szándéklatnak oka a magyar-orzági feszült helyzet, mely által a közvélemény nyugtala-nítatik, s a kormányunk Magyarország irányában követett szigorú magatartásában a többség az alkotmányosság koc-zkáztatását látja.

Hugo Victor „Les Miserables“ ezimű regényét 400,000 frankért adta el Pagnerne parisi könyvtárosnak. E regényben, Social-politikai tartalmánál fogva, minden társa-dalmi kérdés tárgyalva lesz.

— A „H. Rákóczy Ferencz fogsága“ ezimű da-rab Budapest rendőri engedéllyel fogva ismét adható.

— Ellenben Beniczky Emeline „Nefelettek a honvéd életből“ ezimű könyvét a sajtóhatóság lefoglalta, noha e rajzok egyenkint a lapokban valamenyen közöltettek már.

— A Hindy Árpád szabadon boesáttatását kérő küldöttségnek Corinini tábornagy azt válaszolá, hogy maga is atya levén, eléggé tudja sajnálni az elfogott ifjú sorsát, de nem segíthet rajta, miután a fogoly a haditörvényszék illetékessége alá helyezve, Komáromba szállítottott.

— A „Magyar izraelita“ című pesti lap részvéthiánya miatt megszűnt.

— Demjén József Nagy-Váradon könyvkereskedést nyitott.

— Egressy Gábor debreczeni vendégszerelése alkalmával pályáztak egy emlékszerleg tiszteletké meg.

— A katonai conscriptio — írja a „P. L.“ — ezen zsarnoki találmány, Magyarországon nem törvényes, nem alkotmányos. Ennélfogva nem hiszünk, hogy az országgyűlés hozzájárulását mellőzve, hazánkban az unjonozás ostromállapot kihirdetése nélkül végrehajtható legyen. Nincs magyar törvényhatóság, nincs magyar ember, ki a törvénytelen unjonozásra segédkeztet nyújtson.

— A magyar királyi bétszemélyes tábla az ismeretes Gaál Eduárd elleni sikasztási perben ítéletet hozott. A volt pesti cs. kir. országos törvényszék Gaált (ki mint tudva van Haynaunak is béréncze volt) 8 évi börtönrre ítélte, mely ítéletet ő a cs. k. főtörvényszékhez fűlbebezte. A bétszemélyes tábla őt most eddig kiállott fogságának betudása mellett 6 évi súlyos börtönrre ítélte.

— A „P. L.“ zágrábi levelezője megezőfolyja azon táviratot, mely szerint Szalay László Zágrábban dispolgárrá nevezett ki, és Kuslan s Kraljevic fáklyászenével tiszteltettek volna meg. Az egész ügy megfoghatatlan mystification.

— Munkácsról jelentik, hogy néhány várfogyó, kiket Szamosújvárról szállítottak Munkácsra, az uton megátadtak kísérő öreiket és hasztalan ellenállás után lefegyverezték. Az így ellant foglyok közül az egyik 5, a többiek pedig 2 és 3 évi várfogságra voltak ítélve. Az öök fegyvereit magukkal vitték.

— A londoni kiállítás magyarországi képviselővel megbízott küldöttség kiküzdé magának azon független alapot, melynéfogyva a magyar küldemények nem fognak ausztriai firma alá elrejtetni. Ennélfogva lesz magyar kiállítás.

— Pesten egy konstantinápolyi államtanácsos tartózkodik; neve: Hay Vallachi Effendi.

— Az ausztriai nemzetiségek közül egyedül a cseh ünnepekte meg october 20 kának évfordulati napját.

— A bécsi polytechnicumban a folyó tanévre Magyarországról csupán 10 hallgató iratta be magát. A bécsi egyetemnél még csak az orvosi facultásnál iratta be magát egy pár magyar tanuló, a többi tanostályokba pedig egy se. A centralizatio nem remél eredményeinek egyike, a melyek — ha mind így — teljes decentralisatióra vezethetnek minden tekintetben.

— Lukács János ügyvéd, az első magyar gyorsírási rendszer alkotója, ki a legutóbbi országgyűlésen is megjelent, hogy szép tehetségével szolgálja a hazát, oct. 18-kán életének 43-dik évében Szombathelyen elhunyt. Aláds poraira.

— Mint a „P. Napló“ írja, a lelkes gróf Lázár Kálmán Benczeczről ujjal 133 forintot küldött be az iró segélyalap gyarapítására gyűjtött összeg gyanánt.

— S m o l k á h o z Tiszte-Füred is intézett üdvözlő iratot.

— Bihar megye királyi biztosa — hír szerint — Petrák ur lett, ki gróf Teleki Blánka s más érdemes személyek elfogatásáról ismeretes.

— Mahler Móríc német író a „Volkstimme“-ben irt cikkekért üldöz levelel keresik Bécsben és Magyarországon. Azt hiszik, ide menekült.

— Galicziára nézve minden lengyel lap el van tiltva, a mi Porosz-Lengyelországban jelen meg, kivéve a poseni hivatalos újságot, melyet tilalom nélkül se olvas senki.

— Bécs város pénzügye kicsiben hasonlít az osztrák birodalom pénzügyéhez. A város bevétele a jövő évre 2,364,000, a kiadás 6,082,000 s így deficit 2,722,000 ft.

— Az öreg Dumas Sándor fogta magát, s Párisból leányokat hozatva, Nápolyban egy süteményes és több piperebolott nyitott; a szép árusnők eleinte vontak is vásárlókat, de később a drágaság miatt elszokott a közönség s a vállalat megbukott.

— A horvát országgyűlés ügyével még mindig nincsenek tisztában. Annyi bizonyos, hogy Horvátország irányában éppen ellenkező eljárást akarnak követni, mint mielő Magyarhon irányában tanusítottak. Horvátországot — mint bécsi és zágrábi levelezők jelentik — engedmények által akarják a „februári alkotmány“ elfogadására hajlandóbb tenni, s így Horvátország által megkísérteni a Magyarhonnal transactiót. Mily alapon történne e transactio, azt talán maguk a tanácsadó urak sem tudják. A keringő hírek e regisztrálásban érdekesnek véljük Mazuranics leirati javaslatát megismertetni. Ez a feliratra pontról-pontra felel: Az államszerkezt kifejlődésénél okvetlenül szükséges, hogy a törvények és viszonyok megváltoztattassanak; Horvátország egykor a szabályozottabb államviszony érdekében Magyarhonnal közösen lemondott a fegyveres ellenállás jogáról, később elfogadta a női trónöröklést és pragmatica sanctiót, s most is oly pillanat köszöntött be, hol a birodalom minden népének érdekessége azt kívánja, hogy a közös ügyek alkotmányos kezelésére közös alak fogadtassék el. — Mily sikere lesz e javaslatnak — a jövő tiki.

— Zalamegye Óhid nevű helységében Koller nevű Keszthelyen hivataloskodó cs. kir. adószedő vezető az adószedő zsidásokat és fináncokat. Eppen szűrt levén, a szegény nép vonakodás nélkül lefizette nekik a sarzot, hogy egész éven ápolat drága természet el ne pazarolja. Ennek megtérítésével azonban Koller a bíró bűszkárómlás közt a B.-tabellák kiszolgáltatására szólította föl; mintán azonban követelése és szidalmi siker nélkül maradtak, az éppen a helyszínére érő főhadnagy kardot vont, s markolatával a bíró fejét két helyen brevi menu beverve, így a legrövidebb uton kényszerítte egy irásbeli kötelezettség adására, mely szerint a tabellák 8 nap alatti bevitelére ígérkezik. Legman Vitus, ottani lakosnak, kit ellenkezésre való bűjtoztatással gyanusítottak, 30 botot ítéltetett, de az érdeklött, szerencsére nem lévén honn, kikértülte a porciót.

— A „Roumanie“ című bukuresti lap tudósítása szerint Kuza herceg az orosz cárt Dokan Floresku tük kül-

döttei által Jaltában üdvözölté. Jalta a feketetenger mellett fekszik, s itt a czár Livadia nevű villában lakik. A czár vendégeit ebédre hitta, s ebéd folytán Floreskunhoz fordulva kérdé: „Nemde, önök a julianus naptárt használják?“ az igenlő feleletre a czár poharat emelt s „mivel ma éppen Szt. Sándor napja van, éljen Sándor fejedelem!“ felköszöntéssel poharat ültetett Kuza egészségére. Vendégei tisztelettel felállva, megköszönték a czár kegyes figyelmét. A czár ezután bizalmas társalgás közben elmondta, hogy igen nagy rokonszenven viseltetik a román nemzet iránt (a czárja szerelme áhitott martaléka iránt) s reményét fejezte ki, hogy Romania új fejlődése nem fogja megszakítani azon köteleket, melyet a közös vallás és erkölcsök rokonsága képez az oroszok és a románok közt. Este a czár Dokannak megküldé a sz. Anna s Floreskunak a sz. Szaniszló-rendjét.

— Garibaldi családja élete a „M.“-g“ turini levelezőjének néhány érdekes részletét közöl. A közfgyelem miatt, melyet a tábornok keltett, adjuk a levél kivonatát: „Garibaldi egészsége helyreállott, ámbár még nem bír sokat járni s szokott kérészkedést folytatni. Munkájának azonban már teremni kezdi gyümölcsét a szegény, rideg, megszánt sziget, s szeptember 27-kén 1861-ben szerencsém volt a caprai szőlőtermés zsenjét mindkét alakjában megízlelni. A gyönyörű, fehér és fekete fürtök az egész ebédli társaság egyhangu magasztalása közt fogyasztattak el. S hogy a dicséret nem volt hízegés, megtetszik abból, hogy a legelső szőlőgerezdek jószágának elismerő fogyasztása után, a legelső bor hasonlő egyhangusággal nyilvánítottatott ihatatlannak. Előbb egy palack fehér hozatott elő, s Garibaldi maga töltött belőle mindenkinek köröskörül, — „Hát ezt sem ízleli meg a tábornok?“ kérdé valaki. „De már ezt én is megízlelem,“ felelé félkomolyan, s töltött magának is. S a poharak ajkhoz emeltettek, s inni akart mindenki (bár az ital szaga kissé különös volt is), de nem lehetett, mert a bor olaszított kénkö izi volt. Garibaldi nem szőlött semmit s meglehet, rosszul esett neki, hogy az első szűrés ily rosszul sült el. Ezuttal Garibaldi egész családja együtt volt, Angliában nevelt 14 éves fia, Riciotti is hazajött hét évi távollét után, mely alatt nemzeti nyelvét tökéletesen elfelette, úgy, hogy most atyjával angolul beszél. Leánya (Teresita) első látogatáson volt (asszonyiánya léte óta) férjével, Canzio örnagygyal. A nagyobb fiu Menotti — ki örnagy — halásznak levén, csak az ebéd végére érkezett, midőn a társaság többsége játszani ment az udvarra, egy olasz tekézt, melyben azon pár nyér, melynek nagy fagyólyó legközelebb bajtának egyelőre kidobott golyócskához. — Nem kell felednem valamit, a mi felett ebédnél igen jót neveltünk. A sziciliiai hadjáratról levén szó, az élelmzési nehézsége emlékezett egyik is másik is. Missori állítá, hogy ő nem evett nyers babot. „De hát mit evett ön, mikor nem volt egyéb?“ kérdé Garibaldi nevetve. — „Fűgét“ — „De jobb a bab.“ — „Igen — szóla itt közbe Spechi ezredes — a tábornoknak minden jó. A minap is engem szép reggelire hívott.“ Itt Garibaldi elkezdett nagyon nevetni s kíváncsiak lettünk hallani okát. A nevezett ezredes aztán elbeszélte, hogy a tábornok egy reggelen mondá neki, hogy vegyen egy darab kenyeret s menjen vele reggelizni. Spechi azt gondolta, hogy gyümölcsöt enni hivatik. Garibaldi azonban a fejős kecskéhez vezeté s mondá: „itt a reggeli“ s azzal lefeküdt, harapott egy darab kenyeret, aztán szopot tejet, ismét kenyeret, s így tovább. — Az ezredes ezuttal nem követé vezérét. — A historia nagy babotát okozott s Garibaldi rendkívüli jóizint nevetett szegény Spechi csalódásán, egyszerűen azonban állítván, hogy a természeti meleg kecsketejnél nincs jobb és egészségesebb ital. Garibaldi mostani szobája kényelmesebb mint a régi, melyet leánya férjhezmenetele után hagyott el. A mostaniban pamlag is van. Képei is megsaporodtak. Előbb csak négy függött ágya mellett s e négy közül egyik a Tüköryé volt.

## POLITIKAI HIREK.

— A turini hivatalos lap egy rendeletet közöl, melynek zárszavai az olasz hadseregben szolgáló emigransokat illetik. „Azon idegenek közül, ugymond, kik az olasz önkényes csapatok részét teszik, mindazok, kik különös szolgálatokat tettek, vagy pedig politikai menekültek, kivételképen megtarthatók.“ — Ez a rendelet záradéka, melyet, mint Turinből írják, különösen a magyarok kedvéért ígattak be. A többi elbocsátatik, ha csak különösen ki nem tüntette magát. Ugyanazon turini, 18-kán kelt levél szerint a magyar emigratio fűbbjei értekezletet tartának közelebbi napokban Genuában. Ez értekezlet következtében Klapka Párisba utazott.

A Velencei állapotról azomoru rajzok érkeznek. Ez utóbbi városból october 17-ikéről a franczia „Pays“-nek egy levelet írnak, melynek tartalmára nézve a felelősséget rá, a megezőfolyat, helyreigazítást vagy teljes meghazudtolást pedig a bécsi miniszterialis lapokra bizzuk.

A „Pays“-nek ezt írják: „A közveleményt nagyon elfoglalja egy eset, mely közelebbiről Montecchio Maggiore helységében, Vicenza mellett történt.

„Tudva van, hogy az ausztriai hadsereg jelenleg nagy manőverekkel van elfoglalva, a mi sok kárt tesz azon községeknek, melyek batárában a hadgyakorlatok folynak. . . . Ilyen Montecchio Maggiore is, melynek, szegény helység léte, három hétig kellett tartania 9000 katonát.

„Egy Finatto Balázs nevű szegény ember, ki postai futár Montecchiótól Vicenzáig, a mint visszatért ez utóbbi helyről, rendeletet kap, hogy kocsián a Prohászka ezredből két tiszte szállítson egy szomszéd helységbe. Még anynyi időt sem adtak neki, hogy egyetlen egy kifáradt sovány lovát kipihentesse, azt parancsolták, hogy rögtön indulnia kell.

„A fuvaros egyetlen, 19 éves fiát küldte el a lóval fölkeresni a két tiszte a Panciera kávéházban, a hol a Prohászka ezredbeli tisztek szoktak tartózkodni. Az ifjú Finatto őt tiszte talál ott, kik kocsiára föl akartak ülni. A fuvaros ellenetést tett, hogy a rendelet csak két tisztről szól s hogy lova ki levén fáradva, a célhoz nem juthatának.

„A tisztek egyike gr. B. . . , milanoi születés, ki már felült volt a kocsiára, leszállott, s az ifjú paraszt előtt elhaladja, szemközt arczul csapta. Finatto nem tartóztatva borsuját, ököllel ütötte vissza a pofont. A gróf kiakarta huzni kardját, de a legény a félig kivont kardot megragadta, s habár elvágta ujjait, sikerült visszataszítani és lokjában tartani. Erre a más négy tiszte kardot rántva rohan a fegyverten ifjura; az első nyakának vágott s halálos sebet ejtett rajta; a másik karját vágta le, a harmadik másutt vágta meg, — csapásaikat ismételték s a szerencsétlen futásban keresett menedéket. Több tiszte volt a kávéházban, kik fel sem hagytak a kártyázással. Csak három állt fel közüllök az asztaltól, hogy őt társa példáját kövesse, s a szaladót karddal vagdalja. Az ifjut a kávéházba rántották be, s ott ismét karddal szurdalták össze. Egy patról őrizet alá vitte be a sebesültet. A szerencsétlennek apját és leány testvérét nem akarták hozzá boesátni, s csak négy óra mulva sikerült kieszközölni egy orvos bebecsátatását, kinek azonban csak a két katonai orvos jelenlétében volt szabad vizsgálatát végeznie. Ez orvosok 19 sebet láttak a szerencsétlenben, melyek közül négy halálos. A tábornok Veronába küldte a nyolcz tiszte. A nép nagyon el volt keseredve. Montecchio községi hatósága panaszt nyújt be, s kérte, hogy törvényszékieleg idéztessenek a tiszteket.“ A nevezett lap levelezője meg is nevezi a német nevű tiszteket, a mit mi elhallgatunk, — s így végzi „mikor ezeket írom, Finatto kétség kívül meghalt seibeiben.“

— A franczia és porosz uralkodók compiégnai találkozására nézve több conjecturát közlénk, a nélkül, hogy feltétlen hitelt adtunk volna csak egynek is. Most porosz részről vettünk egy új leleplezést. Az „Elberfelder Ztg.“ melynek összekötöttése van a porosz miniszteriummal, sőt az udvar némely egyénéivel is, ezt írja a franczia és porosz császár értekezéséről:

„Mindenekelőtt egyetértett a két fejedelem abban, hogy Velenceze állapota nem akadály az olasz királyság elismerésében. Az ausztriai császár folyvást Lombárd-Velenceze királyságát czimezte magát, tehát Lombárdiáról egy szerződés értelmében lemondott. Tehát ha Velenceze el van a választva Olaszországtól, Victor Emmánuel Olaszországi királyságát cizmeheti magát. Nagyobb, habár nem legyőzhetően akadály, a római kérdés. Kétségtelen, hogy egy protestáns állam feje nem érdeklődhetik nagyobb mértékben a pápa világi hatalma iránt, mint a katolikus egyház elsőszülött fia, de valaméddig a franczia csapatok Rómában vannak, még a Márkák elvesztését is csak a háboru egy episodjának lehet tekinteni. Egészen más azon hercegek ügye, kik elfutottak, vagy elűzettek — ezek mind jogilag, mind tényleg elveszték birtokaikat. De Poroszországot illetőleg, legfőbb akadály a német szövetséggel való viszonya; bajos lenne Berlinben az olasz király képviselőjét fogadni, mig Frankfurtban a szövetségi diéta a szárd király követével érintkezik. Ezenkívül az utóbbi parlamenti ülések alatt a második kamra nem nyilatkozott kedvezőleg Olaszországra nézve, s a közveleményt számba kell venni, habár ez utóbbi akadály remélhetőleg elenyészik. Poroszország ohajtja a megoldást s helyesli Victor Emanuel tapintatos mérsékletét. Bizonyítani fogja ezt az olasz királyság követének Königsbergben való jól fogadásais.

Volt szó Róma elfoglalásáról is. A császár sajnálattal vallotta be, hogy midőn a pápát vődi, egyszersmind a nápolyi királynak ad oltalmat, s felbátorítja a déloszországi lázongást; de, tevő hozzá a császár, e lázongások végékhöz közelednek, s a pápának sürgősen fogják tanácsolni, hogy a nápolyi királynak Rómában tartózkodása eltiltassék.

Hitelesen állítják azt is, hogy a porosz és ausztriai uralkodók közti találkozás elmarad, miután a tepliczinek és varsónak semmi eredménye nem lett.“

— A portának egy jegyzéke kifejti azon indokokat, melyek Moldva s Oláhország unioját ellenzik. Ezen okmány lényeges tartalma ide megy ki;

„Kuza fejedelem a feledelemségek unioját úgy tűnteti föl, mint a melyet a nép élénken ohajt. Ezen eszme, mely Moldvában Ghika György hospodár által mondatott ki először, mindamellelt is csak az 1856. évi párisi értekezletek korában kezdett terjedni. Ez Balsh és Vogorides kaimakámok alatt az ellenék emeltjűtjé lett. Az unioisták radical partja valósággal a bojárok régi partjának bättérbe szorítására törekedett, és mégsem voltak képesek a radicalok az ad hoc választásoknál a többséget megnyerni. A választások megsemmisítették, s a szabadelvek oly elrémítési rendszert szerveztek, mely ezuttal a többséget megszerzé számukra. Ghika herceg azt remélte, hogy Oláhország hospodárjává fog megválasztatni. Attól félvén, hogy a separatisták partja fog győzni a választásokban, az unio eszméjével lépett elő; a néphad parancsnokát, Balbu Vladazurt, s a rendőrség főnökét, Caradast megnyerte saját érdekei számára. A választás napján a főváros bejárásai több ezer kóborlók által voltak megszállva kik készen állottak, főnökük Bratiano jeladásának engedelmekdni Kuza megválasztatása cselszövények, fenyegetések s rémültségek következménye volt. Ezen választás óta a reactio föllépett, a hivatalnokok folytonos változása s a katona-szedés fölignerle a népet. Kuza fejedelem átlátván, hogy a többség kisiklik kezéből, el akarja törlni a régi, választási törvényeket, s azok helyébe oly új törvényeket tenni, melyeknél fogva a befolyás a bojárokról s a független földbirtokról a városi lakosokra fogna átmenni, kiknél a hospodár nagyobb engedelmességre találna. Azonban Kuza cselszövényei most már föl vannak fűdözve, s ha a jelenlen népszerű szavazások valamelyikére kerülne a dolog, látható lenne, hogy Moldva egész lakossága, bármelyik benszült főnök alatt, ellenzi az uniót.“

Azon eseményekről, melyek szinbelye utóbbi időben Varsó vala, különféle tudósítások érkeztek. A többi közt a „Schl. Ztg.“ oct. 16-ról kelt tudósítása így hangzik:

A katonaságnak az utcákon s a templomok előtt követett eljárásán kívül, azok a mult éjjel meg a templomok belsejébe is betörték! Ezt még maga a helytartó is rosaltta s a feletti sajnálatát kifejezve, a püspököknek becsület-szavát kötö le, hogy az többé ismételtetni nem fog. A két templom, melyeket a katonák által éjjel erőszakkal kinyitattak, miután azok a déli óráról kezdve a bennlevő ajta-

toskodókkal együtt a katonaság által körülfogva tartattak: a sz. János székesegyház és a Bernátosok kolostor-egyháza. — Mint az alább olvasható okiratokból kitétni, ezen templomok ma egészen bezárattak, s hogy a többi templomok hasonló megszenteltelenítéstől megóvassanak, az istenisztetést valamennyi templomban megszüntették. — Az evangangelikusok és Mózesvallásuk a kath. papság példáját követni fogják s így városunk mintegy átalános egyházi-tilalom alatt szenved. Az egyházi küldöttség, mely ezt ma a helytartónak feljelenté, az érseki megye helyettese Bialobrzski Dekert, Juszyński és Majerczek püspökökből s néhány kanonokból állottak. — Az államtanács közgyűlései egy időre félbeshakasztatnak. Ennek tagjai Wielopolski grófnak ma kijelentették, miszerint az ostromállapot ily visszaélései közt tanácskozási tevékenységüknek semmi üdvös eredményeit nem várhatják s még ma este fognak az urak ez ügyben a helytartó által fogadtatni. Ezenkívül még két küldöttség, a városi tanács s az itteni nemesség főbbjei, panaszt akarnak emelni a történetek miatt Lambert grófnál; de még eddig bizonytalan, ha nyerne-e elfogadást a helytartótól. — A tegnapi bántalmazottak közt több külföldi is van. Megemlítendő még, hogy a kozákok az utcán egyedül menő számos egyént minden ok nélkül megkantsukztak, s hogy az utcaszegeleteken felállított gyalog járőrök a tiltott botokon kívül olyanokat is elkoboztak, melyek sem rendőri sem katonai rendelet által tilalmazva nem valának. A fennebb érintett két okirat így hangzik:

„Varsó-érseksége főhelyettese a vallás és közoktatási kormánybizottmány/főigazgatója ő excellenciájához! Bizonyára már tudvák excellenciád előtt azon rendkívüli események, melyek a szent helyek s az Isten dicsőítésére szentelt házak, valamint a római katolika szent vallás megsértésével Varsó-város néhány egyházaiban történtek. Hivatali kötelességemnél fogva tehát ezennel feljelentem, hogy tegnapi napon az isteni tisztelt végeztével a székesegyház, valamint a Bernátosok s missionariusok templomai, a bennlevő ajtatoskodókkal együtt a katonaság által körülvették s elzártattak. Éjjel azonban a nevezett két egyház erőszakkal feltörtetett s az egész nép a legkegyetlenebb bánásmód mellett elhurcoltatott. Miután ezen hallatlan visszaélések által templomaink megszenteltelenítettek, annál fogva az egyházi törvények szabályainak és szellemének értelmében, az érintett két egyházat, t. i. a sz. János és Bernátosok templomát zár alá vettem, de attól tartva, hogy a szent vallás hasonló lealacsonyítása ismételtethetné, valamint azon célból, hogy a hívők hasonló szomorú eseményektől biztosítva legyenek, kénytelenek érzem magam, az isteniszolgálat tartását valamennyi egyházban megszüntetni, míg teljes biztonságukról kezeséget nem nyerek. (Aláírva) P. Bialobrzski a varsói érseksége helyettese, praelatus és a székesegyház főesperese.”

„A varsói főconsistorium főtisztelendő Wittman kanonok s esperesnek Varsóban! A sz. János- és Bernát atyák egyházainak tegnapi napon történt megszenteltelenítése esetéből, a főconsistorium az érseksége helyettese ő excellenciájának meghagyása folytán felhívja főtisztelendőségdet, a nevezett templomokat pecsét alatt azonnal zár alá vétetni, és pedig a Sz. János-egyház az al-ör (vicecustos) segélyével, a Bernátosok egyházát pedig a rend főnökének segédlete mellett. A történt esemény felett felvett jegyzőkönyv a consistoriumnak teendő jelentés alkalmával felterjesztendő lesz. (Aláírva) P. Sieclucki.”

A varsói plebania templomban annyira kinozta a szomszúság a bezárattak, hogy a több hetes szentelt vizet megtáskák. Hogy a bennlevők kinj meg nagyobb legyen, a tiszt urak azt az ártatlan tréfát engedték meg maguknak, hogy bekiabáltak, miszerint kijövet megtizedeltetnek. A Bernátosok egyházában éjjelkor Chruleff tábornok egy küldötte jelent meg s felszólította a bennlevőket, hogy kegyelemre adják meg magukat, mit azok el nem fogadtak. Reggel 3 órakor a katonaság feltörte az Isten házában ajtóit és szoronytszegezve rohant a templomokba. A nők ekkor első sorban térdre borultak, keresztet tartva kezükben. A katonák át meg át kutatták az egyház legszentebb helyeit fel egész a haranglábig és a megtalált boldogtalanokat titlegyek közt hurcolták egy rakásra. Csak 11 órakor hoztak vizet, melyet a szomszások fővegekkel és kezökkel merítve a csöbörökből, möhön megittak. Az urak a hölgyeknek adták át ékszereiket, ismervé a katonák nagy ember gyarlóságát ez irányban, még Goresakoff idejéből. 12 órakor daralevest hoztak a foglyoknak katonai kenyérrel.

A papság, melynek egyedül van még tekintélye a nép-nél, kezébe vette az ügyet és az érseki káptalan küldöttséivel több püspök ment Lambert kormányzóhoz, kijelentendők neki, hogy tekintve a templomokat s látogatóikat fenyegető veszélyt, minden templomot zárva tartanak mindaddig, míg a kormány kellő biztosítékot nem nyújt nekik. Lambert a feszületre megesküdt, hogy az egyházak katonai megrohanása tudtán kívül történt s a kellő biztosíték megadását ígerte. Az alatt a rendőrfőnök rendeletet bocsátott ki, mely szerint minden templom előtt rendőrkatonák áll, ki, ha tiltott ének hangzik benn, azonnal a katonai parancsnokságot értesítendő. Az egyházban nem merlőni a katonaság, de kijövetelkor a nőket és gyermekeket kivéve, mindenkit elfog. Erre a papság írásba adta be Lambertnek az egyházak bezárására vonatkozó határozatát.

A Bernátosok és plebania-templom, hol a katonaság undokságokat követett el és a szentélyeket rabolta meg, mint megfertőztetett helyek lepecsételtettek. E határozathoz álltak a református egyházi tanács és zsidó egyházaközsg is. E határozatnak már is borzasztó hatása van és következményei beláthatlanok.

Lampahány és gyanus kinézés miatt folyvást fogdosák az embereket s nem lehet megmondani, az orosz hősökön nevetni kelljen-e vagy szomorkodni. Egy anya egy 14 és egy 9 éves fiával megyen haza egy lámpával, a két fiút elfogják, az anyát puskagolygal visszautasítják, az anya mindazáltal követi gyermekeit. Egy járnai alig tudó aggasztánt két nőkisérője karjaiból kiszakasztva, foglyul hurcolnak. Egy söt szállító fuvarost a katonák a piac közepén megrabolnak, s mivel panaszokodik, 100 botot kap.

A közigazgatásban is nagy változások történtek: Gerstenzweig és Chruleff megrohattak eljárásuk miatt és elvesztették állomásukat. Az előbbi ennek folytán agyvelőlobba esett s még tán az éjjel meghal. — Hadikormányzóvá Merehlewitz, a belügyi bizottmány igazgatójává Gecewitz tábornok nevezettek. Csak Suchozanetre van még szükség, hogy a régi jó idők egészen visszatérjenek. Inglin-szki tábornok lesz a katonai városi parancsnok. Egy másik hír szerint, három katonatisztet, kik a Kosciusko napon templomba mentek, agyon löttek és egy hivatalnokot, mivel kötelességét elmulasztotta, katonai büntetőszázadba soroztak. Az elfogottak közül különösen az egyetemi hallgatókért aggódnak.

**Ujabbak.** A bécsi centralista körök rossz néven vették, hogy a csehek Prágában oct. 20-án ünnepezték meg, mely nap — ugymond az „O. D. Post“ — a magyarok napja, míg a „mi napunk“ (a németeké) febr. 26-dika. — Oct. 20-kán a cseh és lengyel „Czas“ megemlékezett a magyarokról is.

— Sterka-Sulutcz érsek ő excja, ki huzamosan időzött Bécsben, gyakran tartott értekezletet az erdélyi udv. kancellarián.

— A „Pays“-nek írják Genuából: A magyar menekültek itt tartott értekezletében szóba jött: nem lenne-e czálszerű Montenegronál kiszállani a fölkelés segítségére, s egyfelől a törököket tartóztatni fel, másfelől Ausztriát határain nyugtalanítani. „Ha, mond a „Pays“, tudósításunk pontosak, Kossuth ellenezve ez indítványt, főökül azon vendégszeretetet hozta fel, melyben a magyar emigratio 1849-ben részesült Konstantinápolyban, s hogy halálanság volna kezét fogni most a porta ellenségeivel.“ Kossuth véleménye győzött, s az értekezlet eloszlott a nélkül, hogy valamely fontos határozatot hozott volna.

— Kossuthnak glasgowi barátjához intézett levele nagy figyelmet ébresztett a londoni diplomatai körökben. E levél főiránya kimutatni, hogy minden, a ki az olasz ügynek szolgál, a magyar kérdést mozditja elő, s viszont, hogy az olasz kérdés főleg a Duna partjain dől el. Eddigelő az európai közvélemény az olasz kérdés programjának ezt tartá: először Róma, aztán Velence. Kossuth levelében a program: előbb Velence, s a római kérdés akkor magától megoldódik. Kossuth szavai — írja az „Independance belge“, annál fogva is nagy figyelmet ébresztenek, mivel közelről ritkán szólalt fel.

— Varsóból iszonyu nyomorról tudósítanak, melyet a kormány szomorító politikája a kozákok ostromai által idéz elő. Gerstenzweig főhadikormányzó, biztos hír szerint, golyó által akarta magát kivégezni, mert Lambert helytartótól, sőt tán saját lelkiismeretétől is kemény szavakat kelle hallania. Az öngyilkolási kísérlet nem sikerült, de most agyvelőgyulladásban szenved. A templomok, zsinagógák zárva.

— Turin, oct. 24. A Nápolyban fekvő Cerignola városi francia konzulságot kirabolták.

— New-York, oct. 15. A conföderáltak tengeri serge, hír szerint, megtámadta az Uj-Orleans előtti szövetséges ostromzárlatot; heves harcz után egy hajót elsüllyesztettek, a többi megfeneklett. — Azon hajó, melyen a francia és angol biztosok voltak, 12-én vitorlázott el Charlestown alatt.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

## H I R D E T É S E K.

### HIVATALOS.

(339)

550. 1861.

#### Hirdetmény.

Szászvárosszék tanácsa mint csődhatalóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy szászvárosi polgár Welmann Frigyes és neje Tóth Kata csődtömegéhez tartozó, az irt városban a Rózsautczában 229 szam alatt levő 15 lakó szobából, 4 élés kamarából álló egyemeletű háza, az ahoz tartozó gőz-szesszgyárral és annak hajlékaiyal, gabona raktáraival és nagy istállókkal együtt, melyek összesen 20,140 osztr. ért. forintira bethűltettek, közárverés útján leendő eladások meghatározatván, ezen a hely színén tartandó árverésre nézve az első határidő jövő 1862-ik évi Mártius 20-ik napja és a második határidő ugyanaz évi Április 19-ik napja mindenkor délelőtti 10 órára tüzetett ki. Az árverési feltételek a szokott hivatali órákon itten megtekintethetők. Szászváros szék Tanácsa szeptember 20-án 1861.

### NEM HIVATALOS.

(340)

#### Árverési-hirdetmény.

Magyar-Lápos mező városban, és ehez tartozó két faluban, a kisebb királyi haszonvételek (Regalék) árverés útján, három egymást követő évekre, haszonbérbe adatnak e folyó év Deczember 5-én helyben M. Láposon az uradalmi felügyelő házában, délelőtti. A haszonbér kezdődik Január 1-én 1862-ben. A tisztelt vállalkozók vagy M. Láposon az urad. felügyelőnél, vagy Kolozsvárt a tulajdonosnál kaphatnak bővebb felvilágosítást belső szénutca 159 szám alatti házban földszint, naponta délelőtti.

(37) 1/10

### WOLFF J.

„MAGYAR KIRÁLY“ című gyógyszerárban Kolozsvárt legutányosbb gyári áron, és eredeti friss minőségben találhatnak:

Mindenféle hasonszenvi, (Homoeopathisch) szerek, egyenként, és felszerelt szerekben is. Különbféle ruggyantából, (Kautschuk) sebészeti eszközök. Ujabb találmányu bel- és külföldi divat-gyógyszerek.

**ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR.** dr. Gölis-től Bécsben. Valódi SEIDLITZI POR. Valódi friss csukamáj olaj. (Dorsch Leberthran-Öhl.) Palaczkokban, és font száma.

Bilini szeletkék, emésztő szer. Giliszta Chokoládé és pogácsák. STEIER FÜNEDEV, mellbetegeknek. Valódi augsburgi élet-essentia, dr. Kiesow-tól. Ideg- és izom-essentia G. J. Engelhofertől. Növény fog-essentia Thausig bécsi fogorvosától.

(1—3)

### STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

## Erdély története 1848--49-ben.

Irta Kővári László. Ára 2 ft.

## Országgyűlési törvényczikkelyek

|           |                  |
|-----------|------------------|
| 1836. évi | 80 r.            |
| 1840. „   | 1 ft — „         |
| 1844. „   | 30 „             |
| „         | félvben — „ 80 „ |

## Magyar polgári magánjog

az 1848-dik évi törvényhozás és az országbirói tanácsokmány módosításai nyomán kézikönyvvül írta Ökröss Bálint. Ára 3 ft.

**Ideiglenes törvénykezési szabályok,** az országgyűlés által elfogadott szöveg szsrint, 40, 60 és 80 kr. kiadásokban.

**Introductio in artem Diplomaticam** præcipue hungaricam, cum III Tabulis æri incis. Ára 6 ft.

**Erdélyország nagyfejedelemségének ujabb országgyűlési végzése** (Articuli novellares dietales) 1744—1811 magyarosított s egy vezetékekkel s némely külön jegyzetekkel világosítottá dálnoki In cze József. Ára 2 ft 50 kr., kötve 3 ft.

**Erdélyhoni jogtudomány,** írta Dózsa Elek jogtudor. Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv **Magyar magán-jogtan.** Harmadik könyv: **Magyar pertan.** A három kötet ára 6 ft o. é. (Vajda László) **Az erdélyi polgári magános törvény.** 5 kötet. 4 ft. (Carolus Szász de Szemeria) **Syloges tractatum** aliorumque actorum publicorum historiam et argumenta D. Diplomatis Leopoldin resolutionis item quae Alvincziana vocatur illustrantium. Kémény kötésben ára 2 ft.